

Twee nieuwe invasieve exotische soorten: probleem of uitdaging?

Bram Cornelissen

Onze bijen en dus ook de bijenhouderij staan op het punt kennis te maken met twee nieuwe invasieve exotische soorten. De Aziatische hoornaar (*Vespa velutina*) werd vorig jaar al waargenomen in Zeeland en lijkt in Vlaanderen gevestigd te zijn. En iets verder weg in Italië, de kleine bijenkastkever die we hopelijk zo lang mogelijk buiten de deur kunnen houden.

Als we ons willen voorbereiden op de komst van deze soorten, is het belangrijk een strategie te bepalen. Dit kan het beste door te kijken naar de fase van invasie die de soorten moeten doorlopen. Voor het gemak kijken we naar de twee voornaamste fasen: de introductie fase en de vestigingsfase. Voordat invasieve soorten zich hier vestigen moeten ze geïntroduceerd worden. Dit kan op natuurlijke wijze, bijvoorbeeld door de landsgrens over te vliegen. In de meeste gevallen gebeurt dit echter met hulp van ons mensen, door middel van transport en handel. Een introductie is nog geen vestiging. Als een invasieve soort vroegtijdig wordt ontdekt, bestaat de mogelijkheid dat we voorkomen dat het zich vestigt. Dit betekent wel dat we kennis nodig hebben. Kennis om soorten te herkennen en bewust te zijn van het dreigende gevaar, maar ook kennis om te weten wat we kunnen doen. Daarnaast is er kennis nodig om te kunnen bepalen in welke fase van invasie we zitten. Als een soort gevestigd is kan het bijvoorbeeld verstandig zijn om de strategie aan te passen.

Voor de Aziatische hoornaar is de introductie fase aan de gang. We hebben al een invasie meegemaakt en door adequaat te reageren op een vroegtijdige detectie is een eerste nest geruimd. We gaan er van uit dat hiermee vestiging voorkomen is, al weten we dat niet zeker. Mogelijk is de volgende generatie koninginnen al uitgevlogen voor het nest vernietigd werd. De biologie van de Aziatische hoornaar spreekt het tegen (koninginnen vliegen meestal uit in oktober-november) maar zeker weten we het niet. Daarnaast is het reëel te verwachten dat er nieuwe introducties zullen zijn vanuit Vlaanderen. Het is belangrijk te realiseren dat de vroegtijdige detectie in 2017 waarschijnlijk niet had plaatsgevonden als de kranten er niet vol van hadden gestaan. Tussen de vele waarnemingen van Europese hoornaars en zweefvliegen, bleek toch die ene Aziatische hoornaar te zitten. Op het juiste moment hadden we de juiste kennis, maar om te spreken van een goede strategie?

Zolang de Aziatische hoornaar nog niet gevestigd is, is het dus verstandig om een strategie aan te houden, gericht op vroege detectie en eliminatie. Maar wat als de soort zich vestigt? Wat staat ons dan te wachten en welke strategie passen we dan toe?

De kleine bijenkastkever lijkt nog ver weg te zijn. Maar ook hiervoor geldt dat transport en handel ervoor kunnen zorgen dat het zo maar ineens opduikt. Wat is dan de kans dat we het ontdekken en hoe kunnen we die kans vergroten? En als het gevestigd is, wat zijn dan de gevolgen? Met behulp van recente onderzoeksresultaten zullen we deze vragen behandelen en zo mogelijk beantwoorden.